



No 's tornen els originals.
Dels treballs ne son responsables els
seus autors.

→ Periòdic independent. - Surt dugues vegades cada mes ←

NOSTRES COL·LABORADORS

Francisco Freixas (Fra Frei)

¿No es veritat que fins que ha esclatat en sa hermosura esplendent i luxurianta i ens ha ubriagat amb son delicat perfum es molt aventurat parlar d'una flor que un no coneix encara?... La preveu l'esperit; la present el cor i la endevina el desitg. Tot això sens ocorreix al escriure aquestes ratlles per a acompanyar el retrat d'en *Fra Frei*, per el que sentim la mellor voluntat i la més ferma simpatia.

Es aquest jove escriptor una nova planta que ha surgit espontània al camp de la literatura, però amb tot i que 'ns pensem endevinar com serà, amb absolut no podem pronosticar-ho. Avui per a avui no ha granat encara, tan sols ha florit, i ens ha mostrat pocs capolls. Per aquests i per a els brots que treu entre ses tendres fulles, creiem ben bé poder aventurar que no serà una planta exòtica, que cuidant-se amb ver amor, arribarà a esser una realitat lo que avui es tan sols una esperança.

Però per a lograr-ho cal que amb l'entusiasme d'avui segueixi i que no s'adormi sobre 'ls llorers que sens dubte alcançará.

En *Fra Frei* acaba d'arribar al món literari, puix el seu primer treball el feu per a *FESTA*; ell no havia escrit mai, quan a instancies de la redacció compaginà per compromís o per benevo-

lencia a nostre modesta publicació un article que signé molt ben rebut per sa ben observada descripció i per a el gust literari que enclouia.

Els amics van celebrar-li i encoratjat per els mateixos, que reconeixeren lo molt que pot oferir-nos, continuà sa tasca...

I va provar de fer una poesia i va sortir amb la seva...

En els seus treballs (en prosa i en vers) que son molt pocs, s'hi endevina una inspiració que s'ha d'acabar de fer i que en Francisco Freixas dominarà tot seguit per sa constant laboriositat i per sa manca de pretensions.

Quan varem anar a casa seva per a que 'ns dongués el seu retrat per a insertarlo en nostres columnes, de moment en *Fra Frei* se resistí, però davant nostres insistents súplices no pogué escusarsen i allargant-nos una fotografia, la que acompanya aquestes ratlles, digué sonrient:

—Els demano modestia.

Davant de sa taula de treball on hi regnava un desordre de bon gust, varem veure cuartilles i més cuartilles totes escrites, probes d'un seguit treball.

I allí varem descobrir que està col·leccionant unes poesies pot-ser per a publicar-les, i amb aquella escaienta franquesa que tan agradable fa el seu tracte, ens allargà un grapat de poesies



Francisco Freixas

que llegirem desseguida. Entre elles vam retenir en nostre pensa una que no podem resistir la tentació de publicar-la creient que 'n *Fra Frei* ens perdonarà la indiscreció.

Al comptar Dèu les estrelles
diu que dues n' hi han faltat
i es que no s' ha recordat
que eren sota tes parpelles.

I un altre també curta i sense títol que per la espontaneïtat que oncleu transcribim a continuació:

Que no t' estimo
m' has dit avui,
que no t' estimo,
no se perque,
si de carinyo
tinc lo cor plé.

Esperem doncs que haigi esclatat la flor i voldriem no equivocar-nos anticipant que serà bella, tal com l' hem pressentit.

Dia d' hivern

Es un dia d' hivern, sense sol, plè de boira espessa que s' arrosega arrau de terra i no deixa ovirar les coses a dos passos de distància.

Alegre i rialler com sempre, surto de ma casa. Es gairebé negra nit, encara que l' hora es un bon xic avençada.

Enfilo carretera amunt vers la Masia blanca, distant una hora de nostra vila. Masia que m' es desconeguda, per lo meteix que està un xic lluny de poblat.

Lo desconeixement del camí que haig de seguir, la negra foscor i la espessetat de la boira, son causa que jo perdi lo camí que condueix a la casa. Desorientat no sé que fer i prenc el partit de posar-me a redoç buscant un reconet fins que'l nou dia sigui arribat per a poguer donar-li el salut. Quedo quiet ben embolcallat amb la manta, en una cova feta a la roca on l' aire fret, geiat, passa de llarc.

Per fi arriba la resplendor de la Aurora i la fredor va en creixent, puix l' aire talla i fa bufar els dits.

Jo que esperava al nou dia i me l' imaginava esplendorós amb sol brillant per a rebifar-me i per a que la natura amb mi se reanimés, sento una tristesa aclaparadora; quelcom inexplicable, al veure que la boira resta espessa i que com a mónstre de pesadilla no acaba mai de desaparèixer. En mon afany, me sembla que la boira es un dragó descomunal i jo amagat, espero amb suspensió que acabi de passar; però no li veig mai la cua.

Finalment s' esvaeix la boira foradada pel sol i sobtadament, apareix a mos ulls la Masia, que'm sembla com lo castell hospitalari que s' apareixia als famolencs caminants.

Com he fugit del camí no tinc més remei que pujar marges i més marges per a arribar a la casa.

Arribo a la Masia on els bons masovers estan tranquilament escalfant-se prop la llar.

—Dèu vos guard—dic acostant-me a n' ells.

—Que Dèu vos dó bon dia—respón el masover.

Després de matar el cuc amb una torrada i ví blanc, escolto les instruccions que'm donen per a la meva feina.

El bon Miquel, que aixís s' anomena el masover, té dugues filles, per cert molt xamoses, molt atentes i sobretot bones noies, per la fé i per les virtuts que atresoren, qualitats que més adornen a una noia. Les dugues germanes son orfes de mare. La gran, la Colometa, es de geni viu. La petita, la Remei, es un xic parada.

El màs es antic. A dalt, una gran sala, respira arcaisme, i sembla que hi manqui com a complement una velleta amb filosa i fus.

Al costat hi ha moltes habitacions que sols conserven restos de lo que foren, puix que estan modernisades toseament.

La Remei cuida d' arranjar el bestiar.

La Colometa m' acompanya i cus' les teles dels matalaços que jo aniré després omplint.

Passen les hores volant i la Remei cridà avisant a son pare per a dinar; després ens toca el torn a la Colometa i a mi.

Aixís que prenc seient, veig en front meu a un mestre d' obres al que jo ja coneixia. Ens saludem i a poc comencem conversa que's generalisa i bromejant, bromejant se parla d' amoretetes, tema que agrada molt al paleta i a la Colometa, puix que amddós son solters.

El bonatxàs de 'n Miquel se limita a fer mitja rialla, com satisfet de la conversa i del dinar.

Aquest havia ja donat ordres al paleta, per a quan fos hora de reprendre la tasca, i s' aixecà de la taula deixant-nos amb la brometa de la conversa, per a anar a son conreu.

De sopte el paleta se recorda que per a tapar les goteres, que li ha encarregat en Miquel, necessita manobre i la Colometa s' ofereix per a esser ella, ja que la feina se limita a trucar al sostre amb una canya per a on degoti l' aigua.

Jo els deixo i m' encamino a mon treball.

Lo dia continua essent boirós, rúfol, com se soi dir.

El paleta està al teulat i la Colometa comensa a donar cops amb la canya senyalant les goteres. Comensen per la sala i d' habitació en habitació arriben a la en que jo treballo. La Colometa té cura de tancar les portes a mesura que va repasant els sostres, atenció que jo agraeixo per que m' evita l' aire fret, que de debò ho es.

Això fa que al tancar la porta de la habitació propera a la que jo 'm trobo, no 'n fassi cas.

La canya, ja no truca, tot resta quiet, jo faig uns moments de descans, les goteres, penso jo, son totes senyalades.

M' acosto al balcó per a contemplar lo dia que segueix rúfol, els meus ulls cercan quelcom al lluny i quedo ensimismat.

Entre tanta quietut ressona sorollós l' esclat d' un petit petó, fonedís en una roija galta.

Soptat vaig dirme:—Això son figures d' altre pané.

Plé de curiositat m' acosto a la porta, miro pel forat del pany i més sorprés que mai, veig al paleta que encara resta abraçat amb la Colometa.

—Per on havia entrat?—me repeteixo jo,— puix que pel pany no es veu cap forat i per la porta no havia entrat, doncs jo l' hauria vist.

Estranyat i pensatiu, tórno de nou al meu treball, rebuscant en ma imaginació la explicació d' aquell misteri.

Poc després surt la Colometa mig confosa i enrogida de galtes, dient:

FESTA

—Gracies a Déu. Ja estic llesta de trucar goteres.

Un cop me trobo sol, corro a la habitació propera, dono una llambregada i veig una petita finestra i al seu costat una escala que servia per a pujar i baixar del taulat. Allavors ho vareig comprendre tot.

* * *

Ha passat temps: la Colometa es casada amb un xicot sapat, farreny, brú, bonatxàs, incapaç de matar un cunill dels que brinquen per aquell gran pati del Mas.

El trempat del paleta encara resta solter, voltant per les masies, cercant altres Colometes que li fassin de manobre, per ell des de el taulat anar senyalant, tenint la escala ben aprop de la finestra.

Avui, també era núvol, i he vist al paleta, que m'ha fet l'ullet senyalant-me a la Colometa que entrava a missa.

Aquesta ha passat pel meu costat, ha advertit el signe de intel·ligència que aquell m'ha fet i ha baixat primer els ulls, després el cap. A son rostre hi ha pujat un tin de rojor que m'ha fet recordar la rojor d'aquella galta que rebé aquell petit petó que 's feu fonediç.

JOAN FABREGA I AMAT.

+ +

A la meva esposa amb motiu del naixement del nostre fillot.

Si no ha fet Deu millors, més fins clavells.

Si a n' a la rosa no li ha dat olors que més ubriaguin.

Si els gessamins amb tot i ésser tan bells no son perfectes, ni 'ls hi hà dat colors que més escaiguin.

Si la camelia de matis tan roig no té cap flaire ni interessa, puix al cor rés diu.

Si el rusinyol canta de nit son goig d' inmens amor i al neixe 'l dia, fuig cap a son niu.

Si ha fet en fi, tasca imperfecta Deu, serà perque haurà volgut donar-te l' honor més alt,

que lo que ha fet més acabat fos teu premiant tos mèrits per així otorgar-te gloria immortal.

Fra frei

AVENUE XUCLÁ

(DIUMENGE AL DEMATÍ)

Al distingit autor dramàtic i estimat amic
En Miquel Gras i Vila.

—¡Dones poques i bones! *La naterra*, mireu que avui les porto grosses.

—¡Taronjes que son un sucre, tres deu céntims!

—¡Noies a cinc céntims la carta! ¿Que no 'm vol estrenar avui senyora Dolores?... Miris quin tortell més remaco que rifu, es d' aquells de pasta fullada i a dintre hi hà cabell d' àngel.

—No filla, no voldria aquesta sort.

—¡Ai mare! ¿Que ho diu de veres?

—Cregui que ho dic de cor. L' any passat amb lo *dos de bastos*, vareig treure *la mona* que rifava la Tresona del espartenyé i de menjar-ne varem estar tots malalts.

—Debia ser feta amb farina averiada i clares d' ous pudents.

—No sé, lo certus es, que si no varem reventar-nos và ser perque no 'ns havia arribat l' hora.

—¡Noies fora pols, plumeros de totes mides!

—¡Mitjes calades que ventilen les cames, a trenta céntims lo parell! ¡Mireu que l' aire retorna i enforteix les carns!

—¡Senyorets, tinguin compasió d' aquest pobre esgarradet que a la flor de la seva joventut se veu privat de guanyarse la vida!

—¡Que mañana se sortea!... ¡Decimos de a tres pesetas, apuntaciones de dos reales y de a peseta! ¡Es un nueve mil ochocientos noventa y tres, que mañana sale! ¡¡A quien doy el gordo!!

—¡La netadat es mitja vida! ¡Fregalls, tres cinc céntims!

—¡Noies peix fresc, que n' es del art de marina! ¡Pops i sardina! ¡Molleis i barats per la graella! ¡Apa baixeu, que 's de plata!

—Escolti mestresa, ¿a quant els barats?

—¿Qui 'ns crida?

—Allí noia, d' aquell terrat.

—¡Ai la Mare de Deu del Roser i la corana d' espines del bon Infantó! Si que viu aprop del cel aquella senyora. A trenta cinc, i no s' aboqui, que si li rodés lo cap i caigués podria espatllarme la mercancia.

—¿A divuit no pot ser?

—¿Com diu?...

—Si me 'ls pot donar per divuit que ni pendria mitxa terseta.

—Ja ho havia sentit, senyora. ¿Que 's pensa que dormim? per aquest preu, han de ser tocats del reuma.

—No l' entenc.

—Quan li vingui bé, passi per casa que farem tractes. No 's descuidi de ferse enllustrar les sabates i de passar per la *cera* que al mig del carrer està mal empedrat. Aquella senyora se deu pensar que aquest peix es de claveguera. No li farà mal de ventre. ¡Noies, baixeu, que 's del art i belluga.

—(Cantant.) *Ai xato meu me deia la Pepeta...*

—¡Carcamal!... vés a cridar a l' orella del capellà que 't và bateijar. ¡Quin susto de donar-me aquell bestiassa!

—¡Qui vol lo romanso de la vida i mort d' aquella mala dona! ¡Aqui veuràn *señores*, la historia i resenya de totes les males fetes d' aquella fiera sense entranyes que robaba les criatures per ferne *seu* per untar rodes de carro i pastilles per treure taques, deixant desconsolades a les pobres mares! ¡Qui 'n demana una altre! ¡A cinc céntims primera i segona part, amb lo dibuix de quant la varen portar al pal!

—Tu, Roseta. ¿On vas tan depressa?

—M' arribo aquí al Bon-succés a veure els soldats com van a missa.

—¡Escarxofetes tendres! ¿No 'n vol avui senyoreta?

—¡Postales a cinco céntimos una! ¡Vistas de Barcelona y principales ciudades de España! ¡Las de color a diez céntimos!

—¿D' on surt, senyora Carmeta?

—¡Ai filla, no l' havia vist!

—¿Que pot-ser ha estat malalta?

—La noia me ha tingut la verola, però d' aquelles de parroquià, i quan la tenia encarrilada, al bordegàs li và surtir un vespé al clatell amb més malícia que un cohet quant và de tort.

—¡Si que debía patir!

—¡Calli, dona! Si vosté lo hagués sentit quant teniem de curarlo, li haurien vingut les llàgrimes als ulls. La senyora Ramona veina del tercer pis, carregada de bons intents, volgué un día aguantar-lo, més li và donar tant forta mossegada al dit gros de la mà dreta, que ja ha mudat l' unglà tres vegades.

—Digui que se 'n devien veure un embull.

—Fins lo día que son pare và perdre la paciència. Al arribar una vespre a casa, i al sentir-lo bramar d' aquella manera, và entrar escapat com una rata encesa amb esperit de ví, i sense encomenar-se ni tant sols a lo sant del día, li và donar tant forta clatellada, que després erem tres que li buscavem lo mal, més, mal m' has dit, tot era més llís qu' un replà d' escala.

—¡¡Quina clatellada!!

—No més li diré, l' endemà tenia engines.

—¡Pomets de xeringuilla! ¡Aufabreges i lliris de Sant Antoni! ¡Senyoreta comprim aquest pomet, que li perfumarà el quarto!

—¡Lligacamas de tots colors a deu céntims lo parell! ¡Noies, que son de goma! ¡No porteu les mitjes al garró, que fa deixat!

—¡Adiós, Emilia!

—*Me valga Dios, si te arrimas, de una patada te dejo más tieso que la cruz de término de mi pueblo.*

—*Si te quiero más que el sol.*

—¡Sebes noies, tot son sebes!

—¡Gerrets de cristall blau! ¡Tasses per pendre café! ¡Plats, xicres i tasses de broc! ¡Compreu pisa fina!

—¡Menta per fer fabes aufegades! ¡Alls tendres i esparracs prims de Girona!

—¡La cançó del *Tápame!* ¡Primera i segona part de tots els cuplets de la *Goya!* ¡Qui'n demana una altre!

—Corre tú, que ja tornen els soldats.

—Ves noia, semblas boija.

—¡Teies, per encendre el foc!

—¡*Nyac, nyac, nyac!*... ¡*Nyac, nyac!*...

—¿Que no hi veus, ximple?

—¿I tú, que no sents la *bocino?*

—¡M' haguessis tocat la roba!

—¡No badesis, pastanaga!

—¡Fugiu, que pasa el rei!

—¡Nang, nang, nang!... ¡Nang, nang, nang!...

—Escoita, Quimeta.

—No puc, que ja senyalen.

—¿Que và de veres?

—Sempre he sigut aixís. Al dematí per Deu. A la tarde pel meu *Cisquel*.

SANTIAGO BOY.

LES VIOLETES

Oh flors! totes les flors, de qualsevolga mena que siau, digau-se roses, lle-amins, lliris d' aigua, violetes... en vosaltres Natura ha vessat tots els seus dóns, totes les seves gracies, tota la seua sapiència de creadora [de belleses; vosaltres sou lo únic bell, la única poesia de la Terra.

Colors del Sol, fragancies encisadores, dibuixos magnífics, tot ho posseiu.

Tot lo que l' home fa, de vosaltres ho copia ¿quin color, quines olors, quins dibuixos surten de ses mans que vosaltres no poseiu de mil maneres, amb mil matissos, en mil formes variades?

Planyèules les pobres flors arrencades de llurs plantes i marcint-se en l' atmósfera de salons, boudoirs i teatres; morint-se anyorant la fresca sahor de la terra, l' aire pur, la llum del Sol i el bés dels amorosos papellóns!

Eren més amigues ignorades unes fresques violetes amagades al redós d' unes falgueres; castes i recatades vivien, ignorades de tothom i jo sols les visitava tot sovint, apartant amb molta cura els branquillóns que les tapaven. Jamai les vaig tocar, llur flaire i llur color m' encisaven i jo les estimava ¿perqué arrencar-les les pobretes?

Més ¡ai! un jorn mans alevoses arrencaren les flors de son niuet i veigeren les pobres com les duien lluny d' allí, igual que veu, llàgrimes als ulls, com la nau se l' emporta, l' emigrant

Una dòna, la dòna dels amors xores i rebregats, hi engalaná son pit. ¡Com s' ofegaven més pobres violetes amb el baf asfixiant de les essències! com l' exilat anyora les terres on d' infant va jugar i correr, anycraven les pobres les olors encisadores de les flors que les voltaven en l' ubac d' on les trageren.

* * *

En els postres d' un sopar orgiàc i esclafades en l' estreta bestial de dos cossos ubriacs de xampany i de lascivia, moriren més amigues estimades exhalant tot el perfum qu' en llurs ànimes quedaba.

¡Planyèules les pobres flors arrencades de llurs plantes!

MAGÍ MURIA.

De la farandula teatral

CINE DELICIES.

Vetllada del primer de Febrer.

Mandrosament, casi fadigosament anava seguint les escenes inverosímils i pessimament interpretades d' una pel·lícula nort-americana, esperant s' il·luminés la sala per a cercar lloc on poguer saboreijar la part teatral de la vetllada.

Per fi es compliren mos desitjos. I mentres una xamosa parella de cant i ball, molt recomenable per oert, executaven alegres treballs vareig buscar seient, no amb facilitat, doncs fou grossa la concurrència que buscava diversió.

Després d' una pel·lícula amb dugues parts que complagué molt al públic, comensá la representació de la sarsuela *¡Dorm!*...

La obreta fou posada amb molta atenció en tots els detalls, fent dibuixar una rialleta en el

FESTA

semblant de tots els concurrents. Molt bé la senyoreta Torrents i els senyors Tort i Port.

Seguidament es posà en escena la sarsuela del malaguanyat escriptor en Joan Molas i Casas *De viatge*. En aquesta s'hi distingí notablement el senyor Costa tan en la música com en el recitat, contribuint molt en fer-la més lleugera, ja que es de dimensions exagerades i això fa que pesi un xic. La senyoreta Torrents se li notà que no estava del tot possessionada de son paper.

Sogres del dia fou el clou de la vetllada, ja que les boques del respectable no pararen ni un moment de desfogar-se en veritables riallades, doncs es un sainet que amb tot i esser excessivament llarg no decau ni mica, ja que totes ses escenes son altament còmiques i a més l'interpretació donada a ell fou perfecta, principalment pel senyor Vives, qui feu una creació del tipu, secundat pels senyors Costa, Grés, Bosch i Sellarés, tots molt ajustats i graciosos.

La presentació deixant molt que desitjar.

La part musical de ambdues sarsueles per l'estudiós jove Josep Julià, bé com sempre.

La vetllada acabà amb un gens despreciable «Tango Argentí» ballat per les gentils «Petits Camelies».

El públic sortí del tot satisfet.

JOVENTUT CATOLICA

Per a celebrar la festivitat de la Sagrada Família, la tarde del diumenge passat, els nens del col·legi de Sant Miquel donaren una sessió literari-musical que fou del agrado del escollit públic que assistí al acte. A més hi prengueren part el reputat il·lusionista Vicens Cortés, que junt amb el seu fill Enric Cortés, aficionat a la ventrilogia, feren passar joiosament la tarde.

La part musical excel·lent per el mestre don Sebastià Mestres.

ANILEVAS.

«JOGUINES DE FIRA»

Els llegidors de FESTA tindran noticia de que el diumenge prop-passat va tenir lloc en l'antic teatre Olimpo l'estrena del quadro dramàtic en un acte i en prosa *Joguines de fira*, de don Miquel Gras i Vila.

Es innegable que dit senyor posseeix grans condicions d' autor dramàtic.

Joguines de fira es una obreta que està molt bé i que agradà molt al nombrós públic que omplia l'esmentat local. El llenguatge es fàcil, correcte i gairebé sempre oportú. L'assumpte si bé no es molt original, està tractat d'un modo que ofereix certa novetat.

Alguns personatges estan retratats de mà mestre, particularment els del empresari i el del home de les forces, que foren ben desempenyats per els respectius actors que 'ls interpretaren.

L'escena entre el pallaso i Octavi, que es la capdal de l'obra, està bé; però en el nostre concepte no està prou desenrotllada, li falta valentia. El desenllàs es sobri i emocionant i hauria produït major efecte a estar més ben presentat.

El desempenyo fou bastant acertat. El senyor Boquet va demostrar coneixer el personatge i fou aplaudit. La senyoreta Duràn, com en totes les obres en que pren part, es mostrà sentimental,

i els demés se portaren com a bons, per més que devem fer constar que el que desempenyaba el paper d'Octavi, amb la seva fredor i falta d'entussiasme, va donar poc relleu a les escenes en que pren part, car semblava que treballava de mala gana.

Com ja hem fet constar, *Joguines de fira* va agradar molt i al final el públic va demanar al autor, qui no 's va presentar al palco escènic.

Nosaltres felicitem coralment a en Miquel Gras per aquest nou grà de sorra que ha portat al teatre català i li desitgem nous triomfs.

JOSEP VIDAL i BERTRAN.

AUDITORIUM

«Comedia extraordinaria del home que ha perdut el temps», d'en A. Gual.

L'*Auditorium*, que per manca d'espai no n'hem parlat en aquesta secció, fou inaugurat el primer jorn del present mes de Febrer. Data memorable per el català, son teatre i el fundador d'aquell casal, el llorejat autor dramàtic, ferm abrigall de les altes empreses, en Adrià Gual.

No es possible descriure la grandesa de la seva obra, sens comentarla amb esclats de joia, que es llisten aladmirar l'aital amor d'un home, vers els assumptes de son país, el gran amor pur i excent d'interés, que tots els catalans hauriem d'imitar per la prosperitat de Catalunya. Per l'espai i per la manca de mai prou belles paraules per lloar l'obra que cap de nostres lectors deu ignorar, no tractém llargament d'un assumpte tan sublim i d'interés, però desde aquestes columnes, augurem, a nostres lectors, parlar i de tenir-los al corrent de tot quan a l'*Auditorium* es refereixi.

«La Comedia extraordinaria del home que ha perdut el temps» es un lloer a afegir a la corona del gran mestre literari, en Adrià Gual. L'assumpte no pot esser proposat, a cap altre dramaturg que no tingui el cor gran i ple d'aire pur de vida, com el de son autor, i amb la sabia manera de desenrotllar-lo, dona una vegada més, un testimoni que parli amb justícia, del incansable lluitador de nostra dramaturgia.

El públic, pot-ser enlluernat per la grandesa dels ideals en quant al nostre teatre, aplandí al fundador de l'*Auditorium*, totes les vegades que el feu sortir al palc escènic, sens haver apreciat tot el valor de l'obra literaria que aquest li havia presentat. No un aplauso, sino cent al fundador de l'*Auditorium* i al autor de la «Comedia extraordinaria».

Breus paraules de condol sobre la mort de l'Isclé Soler

Mort, aquell gran actor català que sapigué vestir-se en escena de tota mena de caràcters que li descrigueren els autors i encara melloran-los? No! Això mai! L'Isclé Soler no morirà mai! Aquell cos que nosaltres admiravem, quant sortia a l'escena, doblegant-se, accionant, gesticulant, recitant... Aquell cos, sí, es mort, i descansa en

la pau del que complí. Aquell cos no'l veurém ja més. Prò l'ànima esplendent, plena de candor i amorosida tota vers Catalunya, no morirà ni pot morir mentres existeixi un català barrejat amb el tumult gegantí de l'humanitat. Sempre viurà ple de gràcia, amb el testimoni de un personatge de qualsevol comedia, quin desempenyo fou a n'ell encarregat. I al llegir els paragrafs, a quins ells, no recitava, sino donava vida, sempre resorgirà en nostra pensa, la figura marcial del gran mestre del teatre.

Es mort el cos que accionava, emprò no caurà mai en la tomba del oblit ses accions. No hi caurà mai els gestes, els recitats, els accents tot i essent mort el cos que els llessava a la llum.

Plorem catalans. Plorem una llàgrima de condol sobre la seva tomba. Desconsolem-nos d'haver perdut tan preuada joia, que sens dupte, prega a Deu, desde sa gloria, perque resorgeixin altres actors que realitzin la tasca amb que ell els hi donà exemple, i després girem la atenció a nostre teatre i somriurem d'agraïment a n'el que l'alsà a alcurnia desmesurada.

MANELIC.

FESTA ÍNTIMA

El dia 28 del prop passat Janer tingué lloc en el Sport, abans Berlín Bar de Barcelona un apat que els amics i admiradors de nostre director, en Miquel Gras Vila li donaren en celebració del éxit obtingut amb motiu de la estrena del seu drama *Joguines de fera*.

Al acte que 's vegé molt coucorregut, hi regnà la més franca alegria; fou una prova de les moltes simpaties amb que compta nostre director.

A l'hora dels brindis feren ús de la paraula entre altres en Santiago Boy, en Libori, en Magi Muria, en Fra Frei, en Mazarico i en F. Pons.

Tots tingueren per a l'homenatjat frases de simpatia i encoratjament ben merescudes puix en la dita obra donà probes d'esser un perfecte coneixedor del art teatral.

El senyor Boy li digué que esperém noves obres per a admirar-les, doncs qui demostra en sos començos tant d'acert ha de donar dies de glòria a la escena catalana.

Nostre director, en breus paraules agrai les mostres d'efecte i simpatia de que fou objecte, de les que no era, segons ell, mereixedor.

Una nota que contribuí a fer més simpètica la festa, fou la que donaren els concurrents, enviant a la esposa del senyor Gras, una hermosa toia de flors, artísticament dosellada per cintes catalanes.

Fou una festa íntima altament alegre i que deixà grat recort als concurrents.

FESTIVOL.

+ + +

¿Dius que molt te mortifica
que tothom parli de tu?...
Si no fossis tan bonica
no'n parlaria ningú.

RAMÓN SURINACH BAELL.

CIENTÍFIQUES

DEBILITATS HUMANES

III

Molts se creuen que les necessitats dels homes fan la seva desgracia, i això es un erro que procuraré explicar-lo.

En primer lloc, hem de convenir en que la nostra organització de vida propia, mentres no li falti la renovació constant de les seves molècules, i això implica la necessitat d'atendre tots els medis que puguin convenir li; i en segon lloc hem de convenir també en que l'estat de nostre civilització ens porta una altre constant renovació de gustos que encara que supèrfluos no tenim més remei que satisfer tots els que podem, ja que els que voldriem foren infinits.

Aquesta estractada exposició de necessitats, pot donar una petita idea de la causa de nostra infelicitat, ja que resulta doncs que 's considera tot treball com una carga, mirat baix el punt de vista de una obligació natural per un costat i de una exigència social per l'altre.

Però no debem oblidar que tot acte voluntari o involuntari surt de nostres sentiments i per lo tan val la pena de governar-los, ja que aquests son la forsa motriu que ha de fer la tasca de tota la nostra vida.

Convé doncs tenir ben despertes totes nostres facultats per no deixar-se sorprendre per falses apreciacions, ja que una de les debilitats que més ens perjudiquen, es creuer moltes de les coses que 'ns diuen, sense reflexionar de la manera que son.

Jo entenc que tot estat de resignació, sempre es humiliant per l'home que viu amb plenes facultats per a dominar totes les circumstancies. Dèu acceptar-les doncs com a seves i treuren el millor partit possible en benefici de la seva existencia.

Si volem considerar l'home com un esclau dels seus deures, el reduim a la més absoluta esclavitut, perque desde el moment que sab que té deutes per a cumplir, ja se nega ell mateix el goig sincer que trobaria en la generositat dels seus actes, sometent-los al rigorós fallo de *hi fet lo que devia*.

Tot acte anomenat de sacrifici, ha de esser considerat de poc valor i mirat sempre com a sospitós, perque demostra esser fill d'una voluntat forçada, incomparable sempre amb la espontània abnegació que tots devem tenir.

Lo mateix podriem dir d'aquell que sofreix amb paciencia tot allò que 'l mortifica, en lloc de sostenir sempre l'estat conscient de la seva manera d'esser per a saber-se fer càrrec de tot.

Observeu que la significació que 's dona a moltes paraules, serveix tan sols per a formar-nos idees falses sobre les nostres necessitats i equivocats conceptes de la vida. Per això es molt comú creure amb la satisfacció que dona el poder gastar diners per a satisfer tots els nostres gustos, i d'aquí vé la costum de xifrar tota la benaurança en les riqueses. Pero jo trobo que la verdadera felicitat del home, que pot arribar a saturar-se d'un estat més o menys permanent de raó, està en l'alegria que li dona l'activitat del seu treball, que es font de totes les il·lusions i aliment de totes les es-

FESTA

perances a la vegada que hi troba la suprema tranquil·litat de la seva ànima.

Mai res del món pot donar-nos un goig tan verdader ni una satisfacció tan pura, com la que produeix tot exercici que fem amb intenció d'atendre nostres necessitats. Aquest ha d'esser doncs l'objecte de la nostra vida, i aquest ha d'esser l'sport que enlairarà nostre estat moral per sobre de totes les misèries humanes.

MODELELL.

A tú...

Carnicera dels ulls negres
que me'n tens el cor robat,
¿quan me faràs bona cara?
¿quan amiga't mostraràs?
¿Per que quan a tú m'acosto
fas de desaire el posat
i no escoltes les paraules
que conçol poden donar'm?
No siguis, per Deu ingrata;
no vulguis martiritza'm,
sens ton amor no puc viure
puix m'atra-us com a un imàn:
Ho juren llavis febrerosos,
ho diuen ulls llagrimats,
ho confirma l'intel·lecte
i ho sosté mon cor amant.
I després de confesar-te
mon carinyo, ¿qué faràs?
¿no'm contestaràs encare?
¿voldràs ma vida amargar?
¡Ai! carnicera d'ulls negres
que lo cor me'n has robat;
digas prompte que m'estimes
o donem el desengany.

F. DE P. COSTA.

Les fires

No recordem haver-ne presenciada en nostra vila unes de semblants.

L'animació era altament extraordinària. A primeres hores del dia, que ja s'preveia havia d'esser esplèndida, comensaven a visitar-nos la gent dels pobles veïns més llunyants.

Hauria sigut curiós poder mirar a vista d'aucell, les negres carreres de gent que com formigues, anaven entrant per tots els camins comunicatius a les poblacions veïnes.

Els carrers prompte es vegeren invadits de forasters que movent xerinola escampaven riallades arreus; quiscun entre dents formulava una maledicció al passar per el carrer Alfons al veure que les seves sabates s'havien d'introduir per la compacta engravadada, però qui amb xistos o amb alguna joguina de baratura inversemblable li feia esfumar sa passatgera boira.

El mercat de tocinos presentava un aspecte imponent.

Per la tarde, després de haver dinat, qui als hostals o fondes, qui al aire lliure, oferint un aspecte típic, els visitants, cansats ja de passejar-se i de rondar per els carrers, s'encauen qui als cines, qui al miting, qui a n'el café o qui al ball.

Tots aquests llocs es vegeren atestats i invadits pel públic.

Fou un dia de veritable alegria. No hi mancava res. Es a dir si; els gegants. ¿Per qué es privà

de exhibir una cosa en els forasters que 'ns hauria posat a un nivell de ciutat?

Chi lo sa...

X.

AGRICOLES

Excel·lències de la vida agrícola

Ha dit un eminent agrònom: «l'agricultura es una verdadera industria»; una cosa la distingeix no obstant de totes les altres: ella sola es capaç de fabricar la materia organitzada; dins son esser l'humanitat cerca els elements necessaris al sosteniment de la seva vida al ensemps que de sa riquesa.

Podem doncs afirmar sens temensa que la riquesa d'un país pot medir-se per la prosperitat de l'agricultura. Té una relació íntima amb el benestar dels pobles i amb la riquesa nacional.

La verdadera riquesa d'un poble es l'hisenda. Jamai els valors mobiliaris donaran tanta seguretat com la propietat rural.

La terra que cultivem, l'hisenda qu'explorem, lo casal qu'ens abrigo son objectes d'un valor real, materies productives; tenen doncs un valor intrinsec i substancial.

L'or, la plata i el paper son per a si sols estèrils i improductius. La riquesa mobiliaria té solament un valor intrinsec convencional.

La riquesa real ve de la terra; lo demés es la seva representació. De tots els oficis l'agricultura es el més útil; ella proporciona al home els aliments necessaris: la llet que l'alimenta, el pa i la carn, indispensables per a el seu sosteniment i desenrotllo.

L'agricultura conserva el vigor físic. La sobrietat, el treball, l'aire pur del blau firmament donen al pagés un temperament vigorós i fort que la medicina més perfeccionada jamai li donarà. Una sang pura i generosa circula dins sas venes. ¿Qué es hermós contemplar sota la seva cabellera blanca al pagés doblegat per els anys i el feixuc treball; se desconjuntan sos membres cansats, s'arruga i s'esmortueix sa cara açotada per el vent i per el sol! ¿I això, que importa? Ell ha sapigut guardar el secret de viure molts anys.

Sobre'l seu front resalta la tranquil·litat; al mirar-lo sembla qu'un se troba a la font de la vida junt amb el dipositari de la salut pública.

Sens ell, ni pa ni ví.

¿Haveu pensat mai en lo que representen aquest bocí de pa i aquest got de ví qu'es troben sobre vostra taula? Els suors i fins la sang de nostres pagesos.

Compareu lo ciutadà amb el pagés. Aquell viu tancat dins un escriptori o un taller, el còs cansat, el front carregat d'arruges prematures. Sembla que la planta humana no ha pogut desarrollar-se completament. L'aire infestat de microbis i de miasmes pestilents, el treball insà, l'habitació humida i fosca son una de les causes directes de la degeneració de nostra raça.

Fins en les ciutats més adelantades en higie-ne, abunden els agents destructors de l'organisme.

Al camp, en mig de la vida rural trovarem el benestar, la salut i la fortaleça corporal.

UN AMANT DE LA TERRA.

Veus de fira

Un xic febrós, amb engania
marejat prò de valent,
aixís he esperat la fira,
com vos dic, molt malament.
Ma salut, ben delicada,
ha esperat la distracció
i 'l moment que aquests dies
sol portà amb públic ressó
creient trobar bon alivio
a malalties tant breus
per medi de la gatzara
de canturies i de veus.

I aixins que les campanades,
festa gran, m' han anunciat
he sortit cofoi de casa
trobantme un poc marejat.
Parades, quincalleries,
turronaires, cordoners,
bestiar, cants, murgues, xerraires
fent discursos pels carrers.
Aqui un que ven romansos
allà un que ven llibres vells,
aquest pintes, aquell dolços
i el de més enllà martells.
—Agulles de fantasia!
—Mocadors esplendis, fil,
a preus que son baratissims
avui ja n' he vengut mil!
—Polvos per a matar rates!
—Reclams per tot cassadó...
—Carat quina trepitjada!
trepitja a terra.

—Qui? jo?
sou vos que os poseu a sota.
—M' ha ensopegat l' ull de poll.
—L' ull de poli! Això volia
—Eh! indecent.

—Ui, ui! Tafoll.
com que venc uns catoplasmes
que, com cap altre, van bé
tingui compril li aconsello.
—Que poca vergonya té!...
—Te n' ets la noia més maca
que va pel carrer d' Alfons.—
Una vella: —I are, jove!
—No, vos! Quines pretensions!
—Pum! un tiro! Reina Santa!
—Que ha estat aquest patapón!
—Es allò que els fins ne diuen
que estan *tirant al pichón!*
—Mec, mec!

—Una bicicleta
tirseuse enrera.

—No pue!
—Mec; puf!

—Ai! ai! la meva parada
que me l' arrastra aquest ruc...
—Adeu, Rosa. Que no 't fires?
—T' esperaba a n' a tu Antoni;
Un que escolta: —«La primera
nit dolça del Matrimoni!»
Un xerraire: —Ei acosteuse
poble d' instints enlairats,
que per fins humanitaris
vull que feuse probà els pegats
que os porto jo, que el meu avi
ha estat el sabi francès
que va descobrir, sa forsa
sobre el mal d' ulls; el preu es
poseuse a riure, deu céntims
el centenar de parells...
—Plats, cassoles, regadores.
—Pintes fortes pels cabells.
Amoinat d' aital desori
marejat encara més,
decideixó, ja, firarme,
i treintme uns quants diners
m' en compro un bitllet d' anada

i tornada, per anà
a passar tranquil la tarda
passejant per Cornellà

LIBORI.

Noves i comentaris

Copiem de *La Tribuna* de Barcelona:

•**Margarita Xirgu.**—El día 9 del próximo mes de Mayo debutará en el teatro de la Princesa de Madrid la ilustre trágica catalana Margarita Xirgu.

•Darà una idea al lector de la espectación enorme que en la Corte reina para ver a nuestra gentil paisana el hecho de que apenas se ha sabido en Madrid la citada noticia, han sido a centenares las personas que han acudido a la contaduría del teatro de la Princesa en demanda de localidades para el abono. Y esto tres meses antes del debut!»

Creiem que fora molt convenient per a la empresa engrandir el teatre, puix si tres mesos abans del debut hi han empentes, que passarà el dia de la inauguració?

Segurament que hi hauràn trets.



Per excés d' original no insertem la lletra i música de la bonica canço *L' Hostal de la Peira*, la qual deixarem per a el número vinent.

Per el mateix motiu deixem de publicar la ressenya del miting que tingué lloc al «Centre Catalanista» el dia 2 de Febrer, que fou molt concorregut i tots els oradors escoltaren forts aplaudiments.



El dissapte dia 7 del corrent, tingué lloc a la Casa Comunal una conferencia a càrrec del nostre estimat amic el doctor Josep Mestre, disertant sobre els beneficiosos resultats que han d' obtenir els pobles amb la creació de *Caixes per a la invalidés i vellesa*.

El conferenciant amb brillants paragrafs posà de relleu les moltes ventatges que reporta als obrers la creació de *Caixes d' estalvis*, essent la principal la d' assegurar la vellesa dels associats. El senyor Mestre fou calurosament aplaudit per a el nombros públic que anà a escoltar la conferencia.

Un moment abans de finir el senyor Mestre la seva peroració anaren a ocupar un lloc a la taula presidencial els senyors Jansana i Rodón.

El senyor Rodón amb aquella eloqüència que tan admirem a n' aquesta casa, feu un descàrreg per haver anat a ocupar el lloc que tenien reservat a la presidencia quan la conferencia tocava al seu fi, i acte seguit cedi la paraula al diputat senyor Jansana, que posà de manifest una vegada més les conveniencies de les caixes d' estalvis.

Els senyors Rodón i Jansana escoltaren forts aplaudiments.

A les moltes felicitacions que va rebre el senyor Mestre hi afegim la nostra.

CORRESPONDENCIA

J. T. R. Fassi el favor de donarse a coneixc.—*Artur Torné. Anivà.*—*Salvador Borrut i Soler.* En cartera.

Imp., Alfons I d' Aragó, 39.—MOLINS DE REI